

Utredning gällande Lunds pastorats *diakonala arbete*

**Utredning sammanställd av Ola Fornling på uppdrag
av Kyrkorådets presidium den 27 januari 2026.**

1. Bakgrund

I början av höstterminen, den 18 augusti 2025, fick jag i uppdrag av presidiet att genomföra en utredning som skulle inrikta sig på församlingsrådets syn på den framtida diakonin i pastoratet. Fokus var det framtida diakonala centret och vilka funktioner som skulle ligga centralt respektive lokalt. Denna fråga får sedan konsekvenser för bemanningen av diakoner i pastoratet.

Den 3 september fick församlingsråden nedanstående frågor för att ta upp i församlingsråden och inkomma med svar senast den 31 oktober:

- *Beskriv hur ni vill arbeta diakonalt de kommande åren. Vilka områden prioriterar ni?*
- *Finns det områden inom diakonin som sköts bäst i ett diakonalt center/centralt i pastoratet?*
- *Finns det områden som inte kan skötas i ett diakonalt center/centralt i pastoratet utan i stället bör ske ute i församlingarna?*
- *Hur ser ni på användningen av de diakonala personella resurserna:*
- *lokalt i församlingen*
- *mellan församlingarna*
- *i relationen mellan församlingen och det diakonala centret?*
- *Finns det andra medskick ni vill göra kring det diakonala arbetet i pastoratet?*

Svaren skulle vara ca. 1-2 A4. Samtliga församlingsråd inkom med svar inom angiven tid.

2. Sammanfattning av församlingarnas svar gällande det centrala/lokala

I följande stycke följer en sammanfattning av församlingarnas inkomna svar, inriktningen på sammanställningen ligger på frågan gällande det centrala respektive lokala diakonala arbetet.

Allhelgona församling

Sammanfattningsvis är Allhelgona relativt kritisk till det man kallar ”diakonal överbyggnad”. Så här skriver man:

Utifrån samtal med vår nuvarande diakon så vill församlingsrådet framföra att något fysiskt diakonalt center inte behövs, utan i stället en samarbetsyta där alla församlingsdiakoner ingår. De bör vara bemyndigade att fatta egna beslut om gemensamma aktiviteter och även ha en budget för de insatser de vill genomföra.

Som framgår ovan är man naturligtvis inte kritisk till samarbete inom pastoratet, men tyngdpunkten ligger på det lokala arbetet och samarbetsytan bör inte vara knutet till något specifikt center, utan snarare ske som idag, ett diakonikollegium.

Domkyrkoförsamlingen

I Domkyrkoförsamlingen ser man positivt på att det finns ett diakonalt center, men understryker samtidigt vikten av den lokala församlingsnära diakonin. Så här skriver man om fördelning lokalt/centralt:

Vi bedömer att följande uppgifter lämpar sig för ett diakonalt center vilket uppfattas vara knutet till Helgeands församling som är nod för diakonalt arbete.

- *Fondarbete. Fondträffar med diakoner i pastoratet.*
- *Klädutdelning. Insamlingar av till exempel julklappar och vinterkläder.*
- *Sanitära möjligheter*
- *Vinterhärbärge*
- *Att vara en professionell resurs för den tyngre diakonin*

Den geolokala kontakten, den lokala förankringen är mycket viktig. De uppgifter och områden som beskrivits under fråga 1 (i detta frågesvar beskrivs det lokala arbetet) bör skötas i respektive församling.

Helgeands församling

I Helgeands församling ser man behov av både lokal diakoni och en pastoratsgemensam diakoni knutet till den diakonala noden. Om den pastoratsgemensama diakonin skriver man som följer:

De funktioner som idag finns på ett diakonalt center bör finnas kvar – Matservering, kläduddelning, hjälp med hygien, hjälp med kontakt med myndigheter.

En regelbunden Sinnesromässa.

Hjälp med fonder och stiftelser kan med fördel skötas centralt.

På ett diakonalt center kan man hitta ett större socialt sammanhang för de mest utsatta. Detta är svårare att få till i en församling. På ett diakonalt center kan man samla kompetens kring bemötande av de som är i störst behov av hjälp.

Om man ska driva ett härbärge av typen Vinternatt sköts detta bäst centralt.

Liksom de andra församlingarna betonar man dock församlingsdiakonin som själva grunden för det diakonala arbetet och det församlingsnära som viktigt ur ett relationellt perspektiv

Sankt Peters klostrets församling

I SPK understryker man att den lokala diakonin behövs men ser även nyttan av ett diakonalt center:

Svårt att svara på (vad som ryms i ett diakonalt center) då vi som församlingsråd inte vet vad ett diakonalt center kommer vara. Exempel på områden vi kan se kan samlas centralt

- *Spetskompetens i relation till den tunga fältdiakonin*

- *Viss gemenskapsdiakoni. Lokal gemenskapsdiakoni behövs men vi kan se att det finns samordningsmöjligheter i pastoratet för viss gemenskapsdiakoni.*
- *Större gemensamma evenemang för ensamma och socioekonomiskt utsatta*
- *Samordning av pastoratets diakonala arbete – men inte på bekostnad av församlingarna*

Lunds Östra Stadsförsamling

I LÖS är man är man också inne på vägen att den lokala församlingsdiakonin är den viktigaste diakonala aktivitetssytan, men att visa funktioner kan ligga centralt. Man är dock mer lokalt orienterad än Domkyrkan och Helgeand. Så här skriver man:

Vissa uppgifter lämpar sig väl för central hantering, till exempel lagerhållning och utdelning av kläder. Även utdelning av matvaror bör ske centralt, gärna i samarbete med externa aktörer, för att undvika omfattande lagerhållning.

Ett sådant center kan med fördel drivas ekumeniskt, vilket både kan underlätta tillgången till lokaler och öppna för fler samarbeten med externa parter.

För att bedriva ett gott diakonalt arbete krävs närhet till människor och god lokalkännedom. Därför bör insatser som monetär diakoni, sällskapsdiakoni och själavårdande samtal även fortsättningsvis bedrivas på församlingsnivå.

Det lokala perspektivet är avgörande för att kunna se och möta behoven i Lund som är en heterogen stad.

Nora Nöbbelövs församling

I Nora Nöbbelöv ser man både problem och möjligheter med ett diakonalt center. Deras svar liknar Helgeand och Domkyrkan, men de är kluvna till att det ekonomiska arbetet ska skötas centralt. Så här skriver man:

För att möta utsatta som lever i en komplex situation, som missbruk, psykisk ohälsa, hemlöshet, asylsökande och liknande krävs speciell kompetens och resurser som är svårt att ha i varje församling varför det är ett område som sköts bäst i ett diakonalt center/centralt i pastoratet. Fonder skulle kunna också kunna vara en sådan sak då det kan vara bra att ha kunskapen om detta på ett ställe för att säkerställa att alla bemötes på ett likvärdigt sätt och utifrån lika kriterier. Det skulle också förhindra att personer vänder sig till flera församlingar. Dock är vår erfarenhet att mötet angående fonder kan vara en väg in i församlingen, till vidare samtal och gemenskap och utifrån det finns det en poäng att ha kvar en del av detta arbete i församlingen. Större gemensamma insatser såsom omfattar hela Lund tänker vi bör utgå från diakonalt center/centralt till detta tänker vi exempelvis på natthärbärge, samt vissa seniormässor mm som kommunen inbjuder pastoratet till. Utdelning av matkassar är ytterligare en sak som kan skötas centralt.

Torns församling

I Torns församling ser man visa möjligheter hos ett diakonalt center:

För att möta utsatta som lever i en komplex situation, som missbruk, psykisk ohälsa, hemlöshet, asylsökande och liknande krävs speciell kompetens och resurser som är svårt att ha i varje församling varför det är ett område som sköts bäst i ett diakonalt center/centralt i pastoratet. Fonder skulle kunna också kunna vara en sådan sak då det kan vara bra att ha kunskapen om detta på ett ställe för att säkerställa att alla bemötes på ett likvärdigt sätt och utifrån lika kriterier. Det skulle också förhindra att personer vänder sig till flera församlingar. Dock är vår erfarenhet att mötet angående fonder kan vara en väg in i församlingen, till vidare samtal och gemenskap och utifrån det finns det en poäng att ha kvar en del av detta arbete i församlingen. Större gemensamma insatser såsom omfattar hela Lund tänker vi bör utgå från diakonalt center/centralt till detta tänker vi exempelvis på natthärbärge, samt vissa seniormässor mm som kommunen inbjuder pastoratet till. Utdelning av matkassar är ytterligare en sak som kan skötas centralt.

Samtidigt är man, liksom de andra församlingarna mån om att den lokala diakonin behövs och är ytterst viktig i det relationskapande arbetet.

3. Slutsatser från församlingsrådets svar.

Den allra viktigaste slutsatsen från församlingsrådets svar är att de värnar den lokala, församlingsnära diakonin. Den slutsats man kan dra av det är att kyrkorådet bör tillgodose detta på lämpligt sätt. Helt klart är att varje församling behöver minst 50% bemanning för att kunna möta de behov som finns i församlingarna. Samtidigt finns det då hos de församlingar med låg diakonal tjänstgöringsgrad inga resurser över för att kraftsamla till det diakonala centret. Vi hamnar då i en ojämlik situation där vissa församlingar får diakoner som både arbetar lokalt och centralt, medan andra arbetar bara lokalt.

Det är en klart övervägande majoritet av församlingarna som är positiva till att det finns en central diakonal funktion. Den församling som var minst intresserad av det centrala diakonala arbetet var Allhelgona, vilket kan förklaras med att deras församlingsdiakoni är hotad av utvecklingsplanens nerdragning.

Formerna för vilket arbete som ska ske i det diakonala centret skiljer sig åt i svaren från församlingarna. Det går egentligen inte att utröna någon tydlig tendens i de svaren förutom att konstatera att åsikter om innehållet i det diakonala centret spretar, men det finns i stora drag en samsyn i att det diakonala centret behövs i någon form.

.

4. Innehåll på det diakonala centret – ett förslag

Under denna rubrik har Cecilia Palmqvist och Monika Sjögren som arbetar på diakoncentralen skissat på ett förslag till framtida arbete på det diakonala centret. De har i arbetet beaktat de inkomna svaren från församlingsråden, samt de svar från diakonerna som kom in efter deras konvent som hölls under hösten 2025.

Vi ger förslag på hur diakoni i Lunds pastorat kan organiseras samt beskriver hur det ser ut idag. Diakoniarbetet utförs av diakoner och socialkuratorer som utgör diakonikollegiet.

I förslaget som vi tagit fram har vi utgångspunkt i förändringarna i välfärdssamhället och omsorgen om den enskilde - med diakonens vigningslöften i centrum att stå på de nödställdas sida och arbeta därefter.

Vi har även i förslaget tagit med att i församlingsrådets synpunkter på utredningen av det diakonala arbetet i Lunds pastorat vill samtliga att det ska finnas en 100% diakon i varje församling.

Vi är i texten öppna för namnbyte av Diakonicentralens verksamhet till Diakonalt center därav använder vi båda namnen.

Diakonicentralen/Diakonalt center

En verksamhet, det öppna caféet, med lång, lång erfarenhet av praktisk diakoni. Där basala behov – gemenskap, dusch, mat - uppfylls. Möter människor där de befinner sig i sin utsatthet. Missbruk, hemlöshet, ofrivillig ensamhet, psykisk ohälsa. (ska fortsätta i oförändrad form)

- Grundbemanning på Diakonicentralen/Diakonalt center två diakoner respektive 100%, en arbetsledande socialkurator 100%. Dessa tre funktioner arbetar *både* i Diakonicentralen/Diakonalt centers verksamhet och ansvarar för det diakonala församlingsarbetet i Helgeands församling.

Pastoratsgemensamma aktiviteter som bör utgå från Diakonicentralen/Diakonalt center

- Fondhanteringen bör i sin helhet finnas här. Under ansökningsperioderna, vår och höst, bör församlingsdiakonerna schemaläggas ca två tillfällen vardera att närvara på så kallat *Öppna fondträffar* för att möta de sökande och hjälpa till att fylla i blanketten. Ingen fondhjälp i församlingarna. Man kan även erbjuda hembesök i samband med att fylla i fondblankett om behov finns.
- En ekonomisk mottagning en eftermiddag per vecka där församlingsdiakonerna med kunskap och intresse för ekonomiska biståndsfrågor bemannar tillsammans med personal från Diakonicentralen/Diakonalt center. På så sätt samlar vi det gemensamma ekonomiska biståndsarbetet i det diakonala centrat.
- Samtalsmottagning där vi erbjuder självvårdande och kurativa samtal. Den bemannas av Diakonicentralen/Diakonalt center och församlingsdiakonerna.

Vi föreslår även att:

- klädsorteringen som erbjuder kläder till ekonomiskt utsatta familjer som i dagsläget ligger på Diakonicentralen, samt julklappsinsamlingen lyfts ut till en församling som är familjenod.
- Diakonicentralen/Diakonalt center fortsätter samla in kläder till sina gäster.
- Sorgegruppsarbetet fortsatt utgå från församling

- Sommarseniorutflykter fortsatt utgå från församling
- Det ekumeniska diakonala arbetet fortsatt som förut
- Vinternatt förläggs i lämplig lokal och arbetas med av arbetsgrupp utsedd av församlingsherde i diakonala noden

Exempel på spetskompetens som finns i diakonikollegiet och som bör fortsätta

- Att migrationsarbetet utifrån kunskap och upparbetat kontaktnät fortsatt är knutet till Domkyrkoförsamlingen då kompetensen finns hos diakonen där. Om hen skulle sluta söker man någon med motsvarande kompetens.
- Att arbetet med personer som lever i hemlöshet, missbruk, psykisk ohälsa fortsatt är knutet till Diakonicentralen/Diakonalt center. Vid nyrekrytering är det denna kompetens som bland annat efterfrågas.

Vi ser värdet och vill till varje pris värna om att fortsatt ha en diakon i varje församling. Det är oftast diakonen som möter människor första gången man kommer till församlingshemmet.

Diakonicentralen fortsätter i samma anda med caféverksamheten som kärnverksamhet och blir det diakonala centrat med vissa pastoratsgemensamma aktiviteter såsom fondhantering, samtalsmottagning samt ekonomisk mottagning.

Hela verksamheten kan med fördel döpas om till Diakonalt center.

5. Slutsatser från kapitel 4.

I kapitel fyra utgår man från att varje församling har en diakon på 100% anställd i varje församling. Vidare finns en grundbemanning på Diakonicentralen med en socialkurator och två diakoner. Tanken är att denna grundbemanning även ska täcka Helgeands församlings behov. Fondhantering är centrerade till Diakonicentralen. Detta är en väsentlig del av diakonernas arbete och kommer att behöva systematiseras. Om det inte tillförs resurser till Diakonicentralen utifrån församlingarna blir det svårt att klara både Diakonicentralen kärnverksamhet, fondhantering och Helgeands församlings behov.

6. Tre vägar mot framtiden

Hur sammanfattar man en utredning där sju församlingsråd plus pastoratets diakoner och socialkuratorer har fått tycka till om framtidens diakoni?

Det första steget blir att se vad det finns en samsyn i. Det som alla är överens om är att församlingsdiakonin är viktig. Således är en miniminivå att alla församlingar har någon form av procentuell bemanning av diakon eller socialkurator.

Vidare finns det en mycket stark samsyn kring att vissa funktioner behöver skötas centralt. Om så ska ske behövs det resurser för att ha ett diakonalt centrum. Som rapportförfattare ser jag tre olika vägar att gå gällande organisering av de diakonala resurserna i pastoratet:

A. Vi gör ungefär som idag.

Det tillses att varje församling har en viss procent församlingsbaserad diakoni. Samtidigt finns ett Diakonalt centrum på Helgeandsgården from sommaren 2027 med ungefär de funktioner som finns idag på Ugglan. Det finns ett diakonikollegium i pastoratet som kan initiera samarbeten, men om det ska avsättas arbetstid i det centrala arbetet behöver församlingsherdarna vara överens om ramarna.

B. Vi gör som idag men har en tillitsbaserad tjänstgöring centralt.

Detta förslag har en bemanning som i förslag A, men skillnaden är att det finns en tydlig och uttalad ambition att det ska ske ett centralt arbete. Tanken är att herdekollegium och diakonikollegium ska vara aktiva i att hitta projekt och samarbetsformer för det centrala arbetet. Det finns sedan tydligt uttalade intentioner att bedriva både ett centralt och ett församlingsnära arbete. På detta sätt kan man gå ut och in i olika gemensamma projekt, sårbarheten ligger i att villkoren för sådana initiativ behöver förhandlas vid varje tillfälle. Ett exempel i närtid var exempelvis pop-up butiken som drevs under julen 2025 tillsammans med Stadsmissionen där vissa församlingar bidrog mycket in i det arbetet, andra inte alls. Det fanns inte tid att skapa en organisation i stunden för arbetet.

C. Vi avsätter tid för alla diakoner/socialkuratorer till central tjänstgöring.

Detta alternativ är den största förändringen gentemot dagens system. Därför bad jag Cecilia Palmqvist skissa ett förslag kring hur ett sådant arbete skulle kunna se ut:

Förslag på att avsätta procent för varje diakon att tjänstgöra på Diakonalt center:

För att öka tillgängligheten i kontakten med de som behöver oss ser vi olika möjligheter. Att varje diakon har en viss procentsats (ca. 15% varje diakon) att tjänstgöra på Diakonicentralen/Diakonala centralt och i det arbete i pastoratet som är gemensamt.

- Att alla diakoner/socialkuratorer tjänstgör i cafeet på Diakonicentralen/Diakonala centralt – alltså vara en del av bemanningen under öppettiden som i dagsläget är mellan kl 9-14 måndag – fredag. Grundbemanning två diakoner/socialkuratorer. Vinsterna med detta skulle då vara att alla diakonimedarbetare känner ett ansvar och en delaktighet i Diakonicentralen/Diakonala centralt, man kan påverka innehållet i verksamheten.
- Samtalsmottagning och ekonomisk rådgivning skulle kunna erbjuda tillgänglighet med tider över hela dagen och en kväll i veckan för att kunna erbjuda dem som arbetar och kanske behöver senare tider.
Exempel: Samtalsmottagning: måndag mellan kl 9-12 onsdag mellan kl 13 – 16 torsdag jämn vecka mellan kl 16-19.00. Bemannas efter ett rullande schema.
Ekonomisk mottagning: liknande tider, alltid två som bemannar och träffar de sökande. Man skulle även då kunna erbjuda Drop IN eller i förväg bokade tider.
- Samtal med diakon skulle kunna erbjudas vissa dagar utan att boka tid.

- Att i förväg ha en avsatt tjänstgöringstid gör det naturligt att arbeta i gemensamma större projekt. Det ökar flexibiliteten att arbeta utanför församlingen men även möjligheten att kunna planera närvaron i församlingsarbetet. Vi ser en farhåga i att om det inte är i förväg procentreglerat så är det lätt att den tiden försvinner in det egna församlingsarbetet.
- Om man lyfter ut klädsorteringen/insamlingen och julklappsinsamlingen till en församling med familjenod, då kan samtliga diakoner tjänstgöra i aktuell församling till jul för att jobba med en punktinsats.
Till exempel, bemanna en pop up butik, fördela julklappar osv.
Om man har en procentsats tilldelad varje enskild diakon får man en flexibel organisation där man skala upp vid behov och skala ner när behovet är tillgodosett.

7. Avslutning

De diakonala utmaningarna i pastoratet ställer krav på oss som pastorat. Det gäller att ha en beredskap för människors behov och göra kloka prioriteringar somagnar de människor vi möter.

Utredningen ger vid handen att det inte finns ett *antingen eller* gällande församlingsdiakoni i relation till centralt arbete, utan ett *både och*. Utredningen försöker bringa tydlighet kring hur ett framtida arbete kan organiseras utifrån de svar som diakoner, socialkuratorer och församlingsråd givit. Nu är förhoppningen att kyrkorådet kan fatta de grundläggande beslut som krävs för att vi tillsammans ska kunna skapa en långsiktigt hållbar diakoni med den flexibilitet som behövs i en oförutsägbar och osäker samtid.